

K TOČKI

RAZNO

PREKMURSKO DRUŠTVO GENERAL MAISTER

Kardoševa ulica 2, 9000 Murska Sobota
Spletna stran: <http://www.pdgms.si/>
E-pošta: pdgm.murska.sobota@gmail.com
FB profil: [Prekmursko društvo General Maister](#)

Številka: 16/ 2023
Datum: 20. 3. 2023

OBČINA TURNIŠČE		
Prejeto: 20. 03. 2023		
ŠTEVILKA		
622	1	2023

Zadeva: Postavitev spominskega obeležja Ivanu Jeriču v Turnišču - pobuda

Spoštovani!

Prekmursko društvo general Maister Murska Sobota, si vse od ustanovitve leta 2016 prizadeva za vsestransko ohranjanje zgodovinskega spomina na dogodke in osebnosti slovenske zgodovine, zlasti s prelomnega konca 1. svetovne vojne, med katerimi je med najvidnejšimi prav slovenski domoljub, literat in pesnik, general Rudolf Maister. Društvo posebej goji zgodovinski spomin na zgodovinske okoliščine združitve Prekmurja z ostalimi slovenskimi pokrajinam. S tem v zvezi si prizadeva za postavitev novih ali ohranjanje obstoječih spominskih obeležij, posvečenih dogodkom in posameznikom, ki so prispevali k ohranitvi slovenske nacionalne zavesti, zlasti jezika in kulture v prekmurskem prostoru,

Društvo je takoj po svojem nastanku leta 2016 Mestnemu svetu in županu Mestne občine Murska Sobota podalo pobudo za postavitve spomenika, posvečenega 100. obletnici priključitve Prekmurja in združitve prekmurskih Slovencev z matičnim narodom, ki je bil nato v jubilejnem letu 2019 odkrit v centru Murske Sobote. Društvo je že pred leti bilo vključeno tudi v pobudo in snovanje Hiše prekmurske besede na domačiji Štefana Kuzmiča v Strukovcih v Občini Puconci,, sedaj pa je intenzivno vključeno v postavitev spominskega obeležja ob 300. obletnici njegovega rojstva.

Profesorica zgodovine in državljanske in domovinske kulture in etike na Osnovni šoli III. Murska Sobota, sicer občanka občine Turnišče, ga. Urška Černi (dekliško Ropoša) je Prekmurskemu društvu general Maister Murska Sobota podala iniciativo za oblikovanje skupne pobude za postavitev spominskega obeležja duhovniku, narodnemu buditelju in sopotniku generala Maistra, prekmurskemu rojaku in domoljubu Ivanu Jeriču v Turnišču, kjer je Jerič služboval dolga leta.

Ivan Jerič, narodni buditelj, katoliški duhovnik, častni kanonik mariborske škofije, Maistrov borec in generalni vikar za Prekmurje, zavzema v polpretekli posvetni in cerkveni zgodovini Prekmurja posebno mesto. Živel je v prelomnih časih slovenske zgodovine. Bil je vojak v Avstro-

Ogrski vojski na srbski in soški fronti, po prvi svetovni vojni pa je kot narodno zaveden posameznik in Maistrov borec imel veliko vlogo pri ozaveščanju Prekmurcev in združitvi Prekmurja z ostalimi slovenskimi pokrajinami v novonastali državi Srbov, Hrvatov in Slovencev. Med drugo svetovno vojno si je prizadeval za preživetje v nastalih okoliščinah, česar poveljna oblast ni ne razumela in ne odobraval, ter ga celo obsodila na zaporno kazen. V zgodovino se je zapisal kot zgled pristnega in pokončnega rodoljuba, iskrenega duhovnika v službi ljudi, in voditelja duhovščine ob Muri.

Društvo sicer skupaj z Društvom prijateljev mladine Dokležovje že vrsto let sodeluje pri organizaciji in izvedbi spominskih dnevo Ivana Jeriča v Dokležovju in skrbi za ohranjanje tamkajšnjega spominskega obeležja in spominske sobe.

Prekmursko društvo general Maister Murska Sobota podpira pobudo za postavitve spominskega obeležja Ivanu Jeriču v Turnišču. Obeležje bi poleg zgodovinskega in domoljubnega sporočila imelo še kulturno in izobraževalno poslanstvo, ter nenazadnje turistični pomen. Spomenik, ki bi stal pred Jeričevim domom v Turnišču, ki se nahaja v neposredni bližini glavnega romarskega središča murskosoboške škofije, kamor se vsako leto zgrinjajo množice ljudi ob praznovanju Velike maše, ter se vseskozi giblje veliko romarjev in turistov, bi bil velik doprinos za samo občino in tudi Pomurje.

Zgodovinski okvir in biografija Ivana Jeriča

Osnovni biografski podatki

Ivan Jerič je bil rojen 4. junija 1891 v Dokležovju.

Ljudsko šolo je obiskoval v domači vasi, nakar je zaradi pomanjkanja gmotnih sredstev ostal doma in pomagal očetu pri kmetovanju, kasneje pa se je bil primoran tudi zaposliti in sprva delal kot gradbinec. Leta 1911 se je vpisal v meščansko šolo v Lendavi in jo v istem letu tudi končal. Zatem je naredil še tretji in četrti razred meščanske šole, se učil latinščino in prirodopis ter se prešolal na gimnazijo. Leta 1913 je bil vpoklican na obvezno služenja vojaškega roka, ki se je spremenilo tudi v vojno obdobje. Zaradi tega je gimnazijo končal šele po vrnitvi z bojišča, 1920. leta v Ljubljani. Svojo pot je nadaljeval na študiju bogoslovja v Mariboru.

Umril je v slovenjgraški bolnišnici 21. december 1975, pokopan pa je v rojstni vasi Dokležovje.

Jerič v viharjih 1. svetovne vojne

Jerič je začetek prve svetovne vojne dočakal v Sarajevu v 1. bataljonu 48. pehotnega polka cesarsko kraljeve Avstro-ogrske vojske. Z začetkom invazije na Srbijo je bil udeležen v t. i. Cerski in kasneje Kolubarski bitki. V slednji je kot vezist povezoval Valjevo z Gornjo Toplico in bil v izvidniških patroljah do Gornjega Milanovca. Po koncu bitke pa se je, tako kot preostanki 6. armade, umikal proti

Šabcu. Njegova brigada je bila zatem nameščena v Rumi v Sremu, kjer so ostali do odhoda na soško bojišče 25. maja 1915.

Na soško fronto je Jerič prispel z vlakom, na postajo Sv. Lucije, danes Mosta na Soči. Dodelili so ga v 7. brigado kjer je skrbel za telefonske zveze z divizijo in s poveljstvi bataljonov. Dva tedna po bitki za Kolovrat, julija 1915 je bil Jerič odlikovan za hrabrost z malo srebrno svetinjo. Spomladi 1916. leta je bil Jerič premeščen k štabu 7. brigade, ki se je v začetku septembra pomaknila na jug, na odsek vasi Avče, Jerič pa je služboval na Širokarjih in v Kanalskem Lomu. V letu 1917, se je Jeričevo poveljstvo preselilo v Bizjake, kjer je Jerič doživel enajsto italijansko soško ofenzivo, nakar so jih premestili na Šentviško goro. Tam je Jerič ponovno prejel odlikovanje in odpotoval na dopust na Bled. Po znameniti 12. soški, tokrat avstrijsko-nemški ofenzivi imenovani in poznani tudi kot Čudež pri Kobaridu, je njegova brigada premeščena na reko Piavo. Razmere na frontnih črtah v letu 2018 so bile težke, pestila jih je lakota in umiranje vojakov zaradi nalezljivih bolezni. Jerič je bil kot večkrat odlikovan vojak premeščen v armadno poveljstvu v mestu Vittorio Veneto. Ko so ga septembra 1918 poslali v Žminj zaradi inštalacije vojne telefonske centrale, je s sabo je vzel nekaj Čehov in nato skupaj z njimi pobegnil domov.

Jerič kot narodni buditelj in Maistrov sopotnik

Jerič je bil vzgojen v zavedni slovenski družini, domoljubje je prežemalo vse njegovo življenje in delo. Na tej osnovi so v letu 1919 potekala tudi politična in druga prizadevanja za to, da se Prekmurje priključi novonastali kraljevini SHS in Prekmurci združijo z matičnim slovenskim narodom. Jerič se je pridružil prekmurski osvobodilni legiji, ki je bila ustanovljena leta 1919 v Ljutomeru na pobudo generala Maistra. Aktivno je sodeloval na shodu v Radgoni 26. decembra 1918, kjer je bila jasno izražena zamisel za priključitev Prekmurja in njeno vojaško zavzetje, do katerega pa ob koncu leta 1918 ni prišlo. Pomagal je tudi v naboru legionarjev, ki so bili v začetku februarja 1919 angažirani pri zavarovanju meje na Kučnici in s tem posredno tudi obrambe Radgone 4. februarja 1919, ko so slovenski branilci zadržali mesto pred napadom avstrijskega Freischutza. Jerič je bil kasneje tudi v stiku z Matijo Slavičem in drugimi delegati, ki so v Parizu v prvi polovici leta 1919 zastopali slovenske narodne interese na Pariški mirovni konferenci. Njegov najpomembnejši prispevek pa je bil vsekakor narodno buditeljski, ki se je nadaljeval v obdobju med obema vojnama.

Jerič kot duhovnik in svetna oseba

Ivan Jerič je bil v duhovnika posvečen leta 1924 in še istega leta nastopil kaplansko službo v Ljutomeru. Leta 1926 je bil imenovan za kaplana v Murski Soboti, leta 1929 pa za provizorja v duhovnih in svetnih stvareh župnije sv. Katarine v Dolnji Lendavi. 1. februarja 1931 je bil imenovan za župnika v Lendavi, 16. februarja istega leta pa še za dekana lendavske dekanije. V drugi svetovni vojni in ob zasedbi Prekmurja leta 1941 je bil imenovan za vršilca dolžnosti generalnega vikarja za

Prekmurje, sombotelski škof pa ga je imenoval za apostolskega administratorja in kasneje še generalnega vikarja z vso oblastjo. Ta drža ga je po vojni stala štiri leta zapora (1946–1950). Ivan Jerič je kot župnik deloval v Turnišču med leti 1935 in 1953, potem pa se kot upokojenec preselil v Mursko Soboto, kjer je bil duhovni pomočnik in občasno župnik. Leta 1953 je bil imenovan za častnega konzistorialnega svetnika in leta 1961 za častnega kanonika. Leta 1965 se je preselil v Bakovce, kjer je deloval v tamkajšnji cerkvi po svojih močeh.

Jerič v političnem delovanju

Kot urednik Prekmurskega tednika Novine v letih 1926–1927 je Jerič zastopal koristi ljudi. To svoje delo je nadaljeval tudi kot državni poslanec v letih 1927–1929, ko se je boril za popolno gimnazijo v Murski Soboti, za ustanovitev okrožnega sodišča, za pravice sezonskih delavcev in drugo. Za svojo hrabrost v 1. svetovni vojni je dobil tri odlikovanja, v stari Jugoslaviji pa še dve državni odlikovanji. Svoje zanimivo in bogato življenje je popisal v knjigah *Moji spomini* in *Zgodovina madžarizacije v Prekmurju*.

Ivan Jerič sodi med tiste, ki so skozi stoletja ohranjali živo slovensko besedo v Prekmurju, k tistim, ki so dvigali narodno zavest in so v odločilnih momentih dvignili svoj glas v obrambo Prekmurja. Jerič sodi med Prekmurce kot so dr. Franc Ivanocy, oba Klekla, Ivan Baša, Jožef Sakovič, Jože Godina in drugi, ki so gradili narodno zavest in čut pripadnosti slovenskemu narodu.

Vsebinska zamisel za uresničitev pobude

Prekmursko društvo general Maister Murska Sobota predlaga, da Občinski svet Občine Turnišče sprejme ustrezne odločitve in določi ustrezne odbore in telesa, ter rokovnik za postavitve spominskega obeležja Ivanu Jeriču.

Predlagamo, da se spominsko obeležje postavi v letu 2023 v sklopu obeleževanj 300. letnice rojstva Štefana Kuzmiča, pisatelja, prevajalca, učitelja in evangeličanskega duhovnika, ki je leta 1771 izdal prevod Nove zaveze pod naslovom *Nouvi zakon*, s katerim je prekmurščina pridobila značaj knjižnega jezika. Lahko le domnevamo, da bi prebivalcem nekdanje Slovenske krajine brez Kuzmiča na njihove slovenske korenine ostal le bled spomin. Kuzmiču so sledili mnogi, med ostalimi tudi Jerič, se nanj opirali, ter ohranjali in razvijali slovensko jezikovno tradicijo. Prav slednje je bilo nujno upoštevati pri pomembnih upravno-političnih spremembah, zlasti po prvi svetovni vojni, ko se je Prekmurje v skupni državi končno združilo z ostalimi slovenskimi pokrajinami.

V kolikor bi se postavitve spominskega obeležja zavlekla v leto 2024, pa bi postavitve spominskega obeležja lahko povezovali s 500 letnico pridobitve trških pravic za Turnišče in 150-letnico rojstva generala Rudolfa Maistra.

Prekmursko društvo general Maister Murska Sobota bo v aktivnostih za uresničitev pobude dejavno sodelovalo in verjamemo, da je pobuda uresničljiva in smiselna ter pomembna za Občino Turnišče, za celotni pomurski in tudi za širši slovenski prostor.

OPOMBA: Gradivo sta oblikovala podpredsednik Prekmurskega društva general Maister Murska Sobota dr. Alojz Šteiner in Urška Černi. Pri izdelavi zasnove je bilo uporabljeno diplomsko delo »Duhovnik Ivan Jerič in njegova vloga pri priključitvi Prekmurja k Sloveniji« in spletni portal Obrazi slovenskih pokrajin.

S pristrčnimi pozdravi,

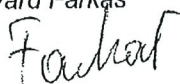
A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Marjan Farič'.

Marjan Farič, MA
predsednik

*LETNO POROČILO O SKLADNOSTI PITNE VODE
POMURSKI VODOVOD – SISTEM A
v upravljanju javnega podjetja EKO PARK d.o.o.
za leto 2022*

Odgovorna oseba za zagotavljanje skladnosti
pitne vode:

Edvard Farkaš

eko·park

EKO-PARK d.o.o. Lendava • ÖKO-PARK Kft. Lendva

Direktor:
Gerencser József

6

Marec, 2023

EKO-PARK d.o.o. Lendava ÖKO-PARK Kff. Lendva

TEL.: +386 (0)2 577 62 86
FAX: +386 (0)2 577 62 84

E-MAIL: info@eko-park.si
WWW: www.eko-park.si

*Odgovorna oseba za zagotavljanje skladnosti
pitne vode:*

Edvard Farkaš

Direktor:

Gerenčer Jožef

Marec, 2023

1 UVOD

Letno poročilo o skladnosti pitne vode predstavlja pregled rezultatov preskušanja parametrov pitne vode v letu 2022, na oskrbovalnem območju Pomurski vodovod – sistem A, razen občine Velika Polana. Naloga upravljavca je zagotavljanje varne oskrbe s pitno vodo, k čemur prištevamo zagotavljanje nemotene oskrbe, zagotavljanje ustreznih količin in tlakov v vodovodnem sistemu ter skladnosti in zdravstvene ustreznosti pitne vode. Upravljavec izvaja notranji nadzor na osnovah HACCP sistema. Notranji nadzor je v letu 2022 potekal po ustaljenih postopkih na osnovi HACCP načrta, ki vsebuje mesta vzorčenja, vrsto preskušanj in najmanjšo frekvenco vzorčenja, kar je določeno na osnovi ocene tveganja. Preskušanje vzorcev v okviru internega nadzora izvaja terenska ekipa vodovodarjev EKO Parka, v okviru notranjega nadzora pa zunanji izvajalec Nacionalni laboratorij za zdravje, okolje in hrano Maribor (NLZOH). Na osnovi rezultatov, navedenih v nadaljevanju poročila, upravljavec EKO PARK, kot izvajalec gospodarske javne službe oskrbe s pitno vodo v občinah Lendava, Dobrovnik, Kobilje, Turnišče, Črenšovci in Odranci zaključuje, da je bila pitna voda na celotnem vodovodnem sistemu varna za uporabo. Notranji nadzor nad zdravstveno ustreznostjo pitne vode pa primerne obsega in učinkovit. V poletnih mesecih prihaja do ogrevanja pitne (najvišja izmerjena temperatura pitne vode v poročanem obdobju je bila 25,3 °C), na kar pa upravljalec ni mogel vplivati.

2 IZVAJANJE OSKRBE S PITNO VODO

Javno podjetje Eko-park d.o.o. Lendava Öko-park kft Lendva, je bilo ustanovljeno z Odlokom o ustanovitvi javnega podjetja Eko-park d.o.o. Lendava leta 2007, z namenom organiziranja in izvajanja gospodarskih javnih služb na območju Občine Lendava. Javno službo oskrbe s pitno vodo podjetje izvaja od leta 2008.

Dne 25.03.2008 so občine lastnice podpisale Konzorcijsko pogodbo za izvedbo in upravljanje vodovodnega sistema na območju Upravne enote Lendava oz. Pomurski vodovod - sistema A v sklopu sistema oskrbe prebivalstva s pitno vodo na območju Pomurja. Na podlagi Odloka o oskrbi s pitno vodo v občini Lendava (Ur. list RS št. 17/2013) so občine solastnice prenesle upravljanje vodovodnega omrežja v občini lastnici, na javno podjetje Eko-park d.o.o.. V skladu s konzorcijsko pogodbo bo podjetje upravljajo s celotnim omrežjem, ki zajema občine Lendava, Črenšovci, Odranci, Velika Polana, Turnišče, Dobrovnik in Kobilje, kjer bo skupno oskrbovano 22.500 prebivalcev. Občina Velika Polana je v skladu s Konzorcijsko pogodbo sicer vključena v Pomurski vodovod – sistem A, vendar je v letu 2018 na lastno željo izstopila iz oskrbovala sistema Pomurski vodovod-sistem A.

Pomurski vodovod-sistem A je razdeljen na tri oskrbovalna območja (v nadaljevanju OO).

OO GABERJE zajema občine Lendava, Dobrovnik in Kobilje. Vodni vir je zajetje podzemne vode na lokaciji Gaberja.

OO TURNIŠČE zajema področje občine Turnišče. Vodni vir je zajetje podzemne vode na lokaciji Turnišča.

OO GABERJE-TURNIŠČE zajema občini Črenšovci in Odranci. Vodni vir so zajetja podzemne vode na lokaciji Gaberja (80%) in Turnišča (20%), delež posameznih vodnih virov se spreminja v skladu z dinamiko dnevne, tedenske in mesečne porabe vode in posameznih letnih obdobj.

Slika1: Oskrbovalna območja Pomurski vodovod – sistem A

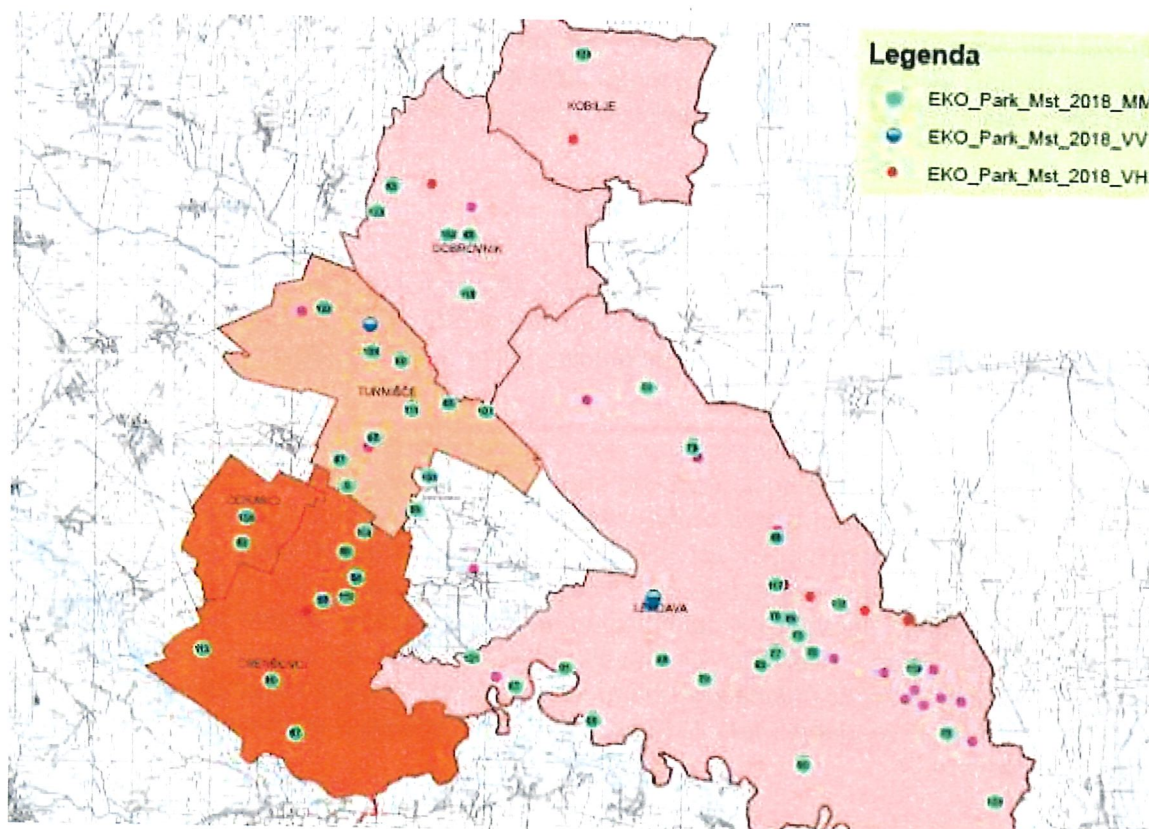

Tabela 1: Podatki o številu uporabnikov po občinah.

Vodni vir	Oskrbovane Občine	Oskrbovana naselja	Št. uporabnikov
Gaberje	LENDAVA	Banuta, Benica, Čentiba, Dolga vas, Dolgovaške gorice, Dolina pri Lendavi, Dolnji Lakoš, Gaberje, Genterovci, Gornji Lakoš, Hotiza, Kamovci, Kapca, Kot, Lendava, Lendavske gorice, Mostje, Petišovci, Pince, Pince-Marof, Radmožanci, Trimlini	10.404
	DOBROVNIK	Dobrovnik, Strehovci, Žitkovci	1.287
	KOBILJE	Kobilje	538
Turnišče	TURNIŠČE	Turnišče, Renkovci, Nedelica, Gomilica	3.178
Gaberje-80%	ČRENŠOVCI	Trnje, Žižki, Dol. Bistrica, Srednja Bistrica, Gornja Bistrica, Črenšovci,	3.984
Turnišče-20%	ODRANCI	Odranci	1.613
Oskrbovalna območja - Skupaj			21.004

Tabela 2.: Vodni viri

VODNI VIR	Kapaciteta (L/sek)	Vodovarstveno območje (DA/NE)	Predpriprava vode	Stopnja mineralizacije/ Trdota vode	Prečrpana količina v 2022 (m3)	Dezinfekcija
Gaberje	99	DA	NE	190 mg/l raztopljenih snovi, 6-9 °dH	1.251.745	redna, z natrijevim hipokloritom
Turnišče	55	DA	NE	230 mg/l raztopljenih snovi, 7-9 °dH	259.194	

Pomurski vodovod – sistem A se napaja iz dveh vodnih virov; VV Gaberje in VV Turnišče. Skupna zmogljivost obeh vodnih virov je 154 L/sek. Vir pitne vode je podzemna surova voda, ki jo na obeh črpališčih preventivno dezinficiramo z Na-hipokloritom. Koncentracija prostega preostalega klora (PPK) na črpališčih, kakor tudi v vodohranih (VH Črenšovci in VH Dobrovnik) je med 0,1 in 0,25 mg/l PPK, odvisno od letnega časa in porabe klora med transportom do uporabnika. Dokloriranje na vodohranu Črenšovci in nabiri Dobrovnik je potrebno zaradi razvejenosti in dolžine omrežja, kakor tudi zaradi specifičnosti izgradnje omrežja v občinah Črenšovci, Odranci in delno Dobrovnik (1). V poletnem času je temperatura pitne vode na omrežju občine Kobilje dosegla 25,3 °C, ki je bila v obravnavanem obdobju najvišja izmerjena vrednost.

(1) Vodnar: Strokovno mnenje s predlogi rešitev za prekomerno ogrevanje vode na območju vodovodnega sistema A, s posebnim poudarkom na občini Črenšovci in Odranci, Ljubljana, marec 2018.

3 NOTRANJI NADZOR NAD SKLADNOSTJO PITNE VODE

Notranji nadzor nad skladnostjo pitne vode v letu 2022 je potekal skladno z določili Pravilnika o pitni vodi in HACCP načrtu, ki določa mesta vzorčenja, pogostnost in obseg preiskav za posamezno mesto. Kontrolne točke vodovodnih sistemov so vzorčna mesta pri uporabnikih, vodni viri, mesta po dezinfekciji pitne vode in vodohrani. V okviru načrtovanega notranjega nadzora se izvajajo mikrobiološka in kemijska preskušanja. Obseg preskušanj je odvisen od ugotovljenih dejavnikov tveganja in ocene tveganja. Redna preskušanja v notranjem nadzoru so osnovne preiskave za ugotovitev skladnosti in zdravstvene ustreznosti pitne vode. Notranji nadzor izvaja tudi upravljalec vodovoda v obliki internih analiz (interni nadzor), ki prinašajo dodatne informacije o delovanju sistema. Interni nadzor pitne vode imamo vzporedno vključen v plan notranjega nadzora (PNN) in je prilagojen razmeram na sistemu. Rezultati skladnosti preizkušanj notranjega nadzora so zbrani v tabeli 3, posamezna poročila NLZOH pa objavljena na spletni strani Eko Park. Primer razširjene analize je tudi priloga tega poročila. Dodatne analize se uvedejo v primeru neskladnosti, med reševanjem pritožb strank in po vzdrževalnih delih na vodovodnem sistemu.

V letu 2022 je bilo v redni notranji nadzor vključeno 51 vzorčnih mest na vodovodnem sistemu, pipah uporabnikov in vodnem viru. Pri ocenjevanju skladnosti pitne vode se upoštevajo mikrobiološki in fizikalno-kemijski parametri. Skupno je bilo opravljenih 170 MB preizkušanj po planu notranjega nadzora in 170 fizikalno-kemijskih preizkušanj. Po posebnem naročilu zaradi preverjanja ukrepov v zvezi z neskladnostjo oz. drugih razlogov so odvzeti trije vzorci. Eko Park je izvedel še 101 lastnih preizkušanj v sklopu internega nadzora.

Mikrobiološka preskušanja pitne vode obsegajo določanje število mikroorganizmov: *Escherichia coli* (v nadaljevanju *E. coli*), *Enterokoki*, *Clostridium perfringens* (s spori), *Koliformne bakterije*, *Legionele* in skupno število mikroorganizmov pri 22 °C ter pri 37 °C.

Fizikalno-kemijska preskušanja pitne vode obsegajo parametre: barva, vonj, motnost, pH, elektroprevodnost, celotni organski ogljik (TOC), amonij, nitrit, KPK. Analizirane so še kovine in mikroelementi (aluminij, arzen, bor, kadmij, krom, svinec, železo, itd.), lahkohlapni halogenirani ogljikovodiki (trihalometani, trikloroeten, tetrakloroeten, itd.), pesticidi (organofosforni, fenoksialkanojski, uronski, triazinski, organoklorini, itd.) ter nekateri metaboliti pesticidov (metolaklor-ESA, metolaklor-OXA). V času povišanih temperatur pitne vode ($T > 22$ °C) so bila na vodovodnem sistemu izvedena preskušanja na prisotnost *Legionele*.

Interne terenske meritve fizikalno-kemijskih preiskav smo v letu 2022 izvajali na parametrih temperatura, vonj, okus, barva, elektro prevodnost, pH, prosti preostali klor (PPK) in ORP.

EKO-PARK d.o.o. Lendava ÖKO-PARK Kf. Lendva

TEL.: +386 (0)2 577 62 86
FAX: +386 (0)2 577 62 84

E-MAIL: info@eko-park.si
WWW: www.eko-park.si

Tabela 3: Rezultati mikrobiološkega in fizikalno-kemijskega preskušanja NN v letu 2022

Oskrbovalno območje (OO)	Št. upora.	Količina vode, prodano načrpano m ³	Dezinfekcija	Notranji nadzor - NN						
				Mikrobiološki parametri- MB				Fizikalno-kemijski parametri FK		
				Skupaj vzorcev	Št. nesklad.	Parameter neskladnosti	Escherichia coli	Skupaj	Št. nesklad.	parameter
OO Gaberje	12.229	<u>756.637</u>	Na-hipoklorit	91	2	2x Koliformne bakterije	0	93	0	
OO Tumišče	3.178	<u>146.309</u>	Na-hipoklorit	32	0		0	32	0	
OO Gaberje (80%)- Tumišče (20%)	5.597	<u>277.746</u>	Na-hipoklorit	38	0		0	38	0	
Vodni viri - načrpano		1.510.939		7	0			7	0	
SKUPAJ	21.004			168	2		0	170	0	

4 REZULTATI NOTRANJEGA NADZORA

4.1 MIKROBIOLOŠKA in FIZIKALNO - KEMIJSKA PRESKUŠANJA PITNE VODE PO OBČINAH

V spodnji preglednici prikazujemo primerjavo rezultatov števila odvzetih in neskladnih vzorcev po občinah za redna fizikalno-kemijska (FK) in mikrobiološka (MB) preskušanja ter njihov delež skladnosti, v okviru notranjega nadzora na celotnem sistemu v upravljanju EKO Parka. Poročila o izvedenih preizkusih, ki jih je izvedel Nacionalni laboratorij za zdravje, okolje in hrano Maribor, so na spletni strani <http://eko-park.si/voda-monitoring-2022/>

Tabela 4: Rezultati preizkusov skladnosti MB in FK parametrov po občinah

Oskrbovalno območje	Občina	Mikrobiološka preizkušanja			Fizikalno-kemijska preizkušanja		
		Sklad.	Nesklad.	% sklad.	Sklad.	Nesklad.	% sklad.
OO Gaberje	Lendava	69	1	100	70	0	100
	Dobrovnik	13	1	100	14	0	100
	Kobilje	9	0	100	9	0	100
OO Turnišče	Turnišče	32	0	100	32	0	100
OO Gaberje (70%)- Turnišče (30%)	Črenšovci	31	0	100	31	0	100
	Odranci	7	0	100	7	0	100
Vodni viri		7	0	100	7	0	100
	SKUPAJ	168	2	100	170	0	100

Ugotovitve notranjega nadzora po posameznih oskrbovalnih območjih (OO) predstavljamo v nadaljevanju.

4.1.1 OO Gaberje napajano iz vodnega vira Gaberje

Dva vzorca odvzeta na OO Gaberje sta bila neskladna s pravilnikom o pitni vodi, zaradi prisotnosti koliformne bakterije. En neskladen vzorec je bil odvzet na internem omrežju uporabnika v naselju Kapca. Ugotovljeno je bilo, da ima uporabnik vgrajene filtrirne vložke, ki pa niso bili ustrezno vzdrževani.

Vzroka za drugo neskladnost v naselju Strehovci, zaradi prisotnosti koliformnih bakterij, nismo našli. Po ponovnem vzorčenju je vzorec bil skladen s pravilnikom o pitni vodi. Možen vzrok neskladnosti je hišno vodovodno omrežje oz. nepretočni deli hišnega omrežja, kjer se ob povišani temperaturi pitne vode lahko razvijejo mikroorganizmi.

Temperatura pitne vode pri uporabnikih ni stalna in je odvisna od letnega časa. Pitna voda na pipi uporabnika, na nekaterih delih omrežja, je v času visokih poletnih temperatur dosegla 25,3 °C,

mediana je bila 15,75 °C. Temperatura podzemne vode na vodnem viru se pomembneje ne spreminja in se giblje v razponu od 11 do 13 °C.

Koncentracije stranskih produktov dezinfekcije v pitni vodi v letu 2022 ocenjujemo kot nizke. Najvišja izmerjena vrednost trihalometanov je znašala 2,6 µg/L, mediana = 1,9 µg/L (mejna vrednost je 100 µg/L). Povprečna vrednost pH je znašala 7,1.

Električna prevodnost pitne vode je merilo za mineralizacijo vode, njena vrednost je odvisna od koncentracije in vrste raztopljenih elektrolitov, odvisna je tudi od letnega časa in doziranja N-hipoklorita. Mediana el. prevodnosti je bila 252 µS/cm.

Izmerjena vrednost trdote vode v opazovanem obdobju je bila 7,4 °dH, kar pomeni, da je voda mehkega tipa.

Mediana koncentracije magnezija je 5,5 mg/L in kalcija 35,5 mg/L. Voda ni korozivna.

Amonij in nitrit se zaznavata pod mejo določljivosti metode, kar skupaj z mikrobiološko ustreznostjo virov pitne vode dokazuje odsotnost fekalnega onesnaženja. Relevantnih onesnaževal organskega izvora ne ugotavljamo. Parameter celotni organski ogljik (TOC) in oksidativnost vode (permanganatni indeks) sta pod 0,25 mg/L C oz. 0,25 mg/L O₂.

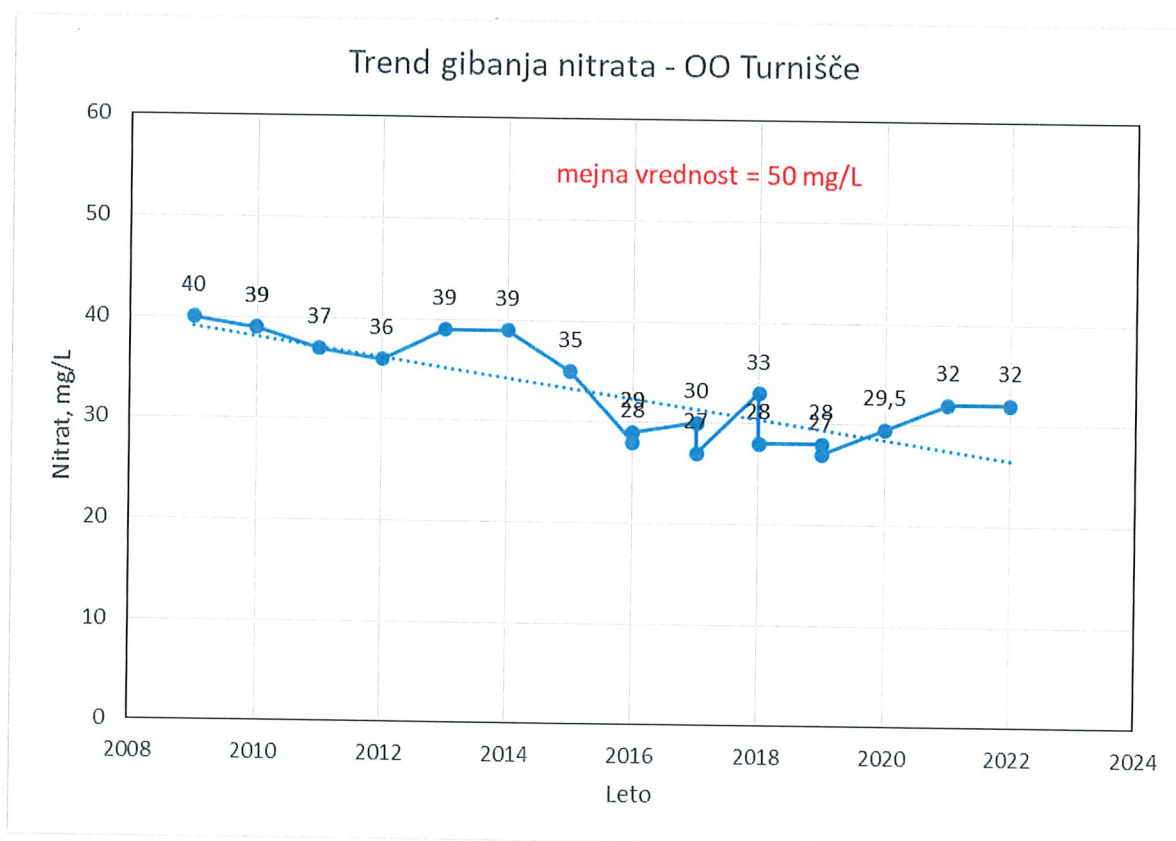
Neskladnosti preizkušanj na pesticide in ostanke relevantnih pesticidov ter njihovih razgradnih produktov, nekaterih halogeniranih lahkih ogljikovodikov in nitratov, pri uporabnikih in vodnem viru niso bile ugotovljene. Koncentracije relevantnih pesticidov (atrazin, metolaklor) in njihovih razgradnih produktov so pri uporabnikih pod mejo kvantitativnega ovrednotenja analiznih metod. Onesnaženost pitne vode z nitrati, ki je značilna za območja Pomurja in Podravja in je v tesni povezavi z razmerami v podzemni vodi aluvialnih vodonosnikov, ne ugotavljamo. Mediana nitratov je 7,75 mg/L, max=8,4 mg/L.

Trenutno kemijsko stanje vode ocenjeno kot dobro. Obstajajo sicer lokalne obremenitve iz kmetijske dejavnosti na bližnjih kmetijskih zemljiščih, ki pa varnost pitne vode tega vodnega vira trenutno ne ogrožajo.

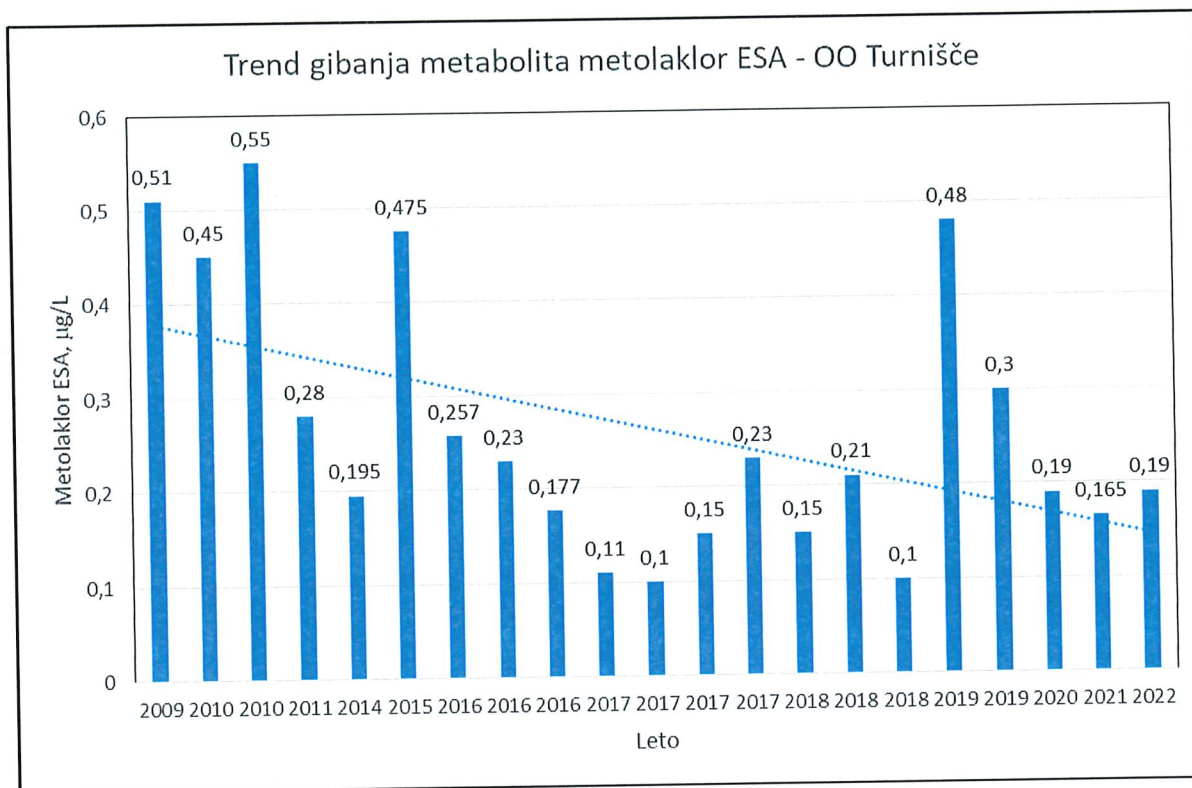
4.1.2 OO Turnišče napajano iz vodnega vira Turnišče

Tudi na vodnem viru Turnišče in OO Turnišče so vsi vzorci bili skladni s pravilnikom o pitni vodi. Pri terenskih meritvah je ugotovljena neskladnost parametra pH. Rezultat meritve pH so na spodnji meji, ki je povzeta po pravilniku o pitni vodi (6,5-9,0), in znaša 6,5. Izmerjene vrednosti pH pripisujemo značilnosti geološke sestave izvira pitne vode. Vrednost $6,5 \pm 0,2$ enote pH ocenjujemo kot normalna nihanja na vodnem viru.

Vodni vir sicer izkazuje obremenjenost z nitrati, ki jih povezujemo s kmetijsko dejavnostjo v bližini vodnega vira, vendar vsebnosti ne prekoračujejo mejno vrednost 50 mg/l. Mediana nitratov v letu 2022 je bila 32 mg/L, max. vrednost pa prav tako 32 mg/L. Dolgoročni trend vsebnosti nitratov na vodnem viru nakazuje izboljšanje stanja, vendar se v zadnjih petih letih vsebnost nitratov ustalila.

Kmetijski dejavnosti pripisujemo tudi vsebnost metabolita metolaklor - Metolaklor ESA, mediana=0,19 µg/L, max.=0,25 µg/L. Vsebnost metabolita Metolaklr OXA je bil izpod meje detekcije (< 0,01 µg/L). Metolaklor ESA in metolaklor OXA sta opredeljena kot nerelevantna metabolita, mejna vrednost s Pravilnikom o pitni vodi ni določena. Glede na priporočila NIJZ, so sprejemljive vrednosti do 10 µg/l. Trend izmerjenih vrednosti Metolaklor ESA v opazovanem obdobju je sicer v padanju, vendar prihaja do občasnih skokov koncentracij metabolita.

Na širšem območju je vodonosnik ogrožen predvsem iz razpršenih virov onesnaženja, to je poselitve in poljedelstva. Relevantnih onesnaževal organskega izvora ne ugotavljamo. Amonij in nitrit se zaznavata pod mejo določljivosti metode, kar skupaj z mikrobiološko ustreznostjo virov pitne vode dokazuje zanemarljiv vpliv morebitnega fekalnega onesnaženja. Za vodni viri Turnišče so sicer določeni VVP z Odlokom o zaščiti vodnih virov na območju Občine Turnišče, vendar glede na večletno prisotnost povišanega nitrata in prisotnosti metabolitov pesticida bi bilo potrebno vodovarstveni pas razširiti oz. povečati pozornost pri izvajanju ukrepov za zmanjšanje presežkov dušika v kmetijstvu. Fekalnega onesnaženja v letu 2022 nismo zaznali. Kakovost vode VV Turnišče je tako deloma odvisna od dinamike in intenzivnosti na bližnjih kmetijskih površinah, kar povzroča določeno ranljivost vodnega vira. Glede na nihanje koncentracije metabolita metolaklora-Metolaklor ESA je poostri nadzor nad uporabo fitofarmaceutskih sredstev na vodovarstvenem območju in v njegovi neposredni bližini.

Temperatura pitne vode pri uporabnikih ni stalna in je odvisna od letnega časa. Temperatura podzemne vode se pomembneje ne spreminja in se giblje v razponu od 11 do 13 °C. Vendar je tudi na omrežju občine Turnišče zaznati višje temperature v poletnem času; $T_{max.} = 23,1$ °C na pipi uporabnika. Koncentracije stranskih produktov dezinfekcije v pitni vodi v letu 2022 ocenjujemo kot nizke. Najvišja izmerjena vrednost trihalometanov je znašala 1,1 µg/L, mediana je 0,92 µg/L.

Povprečna vrednost pH je znašala 6,6, najnižja vrednost je bila 6,5. Mediana električne prevodnosti pitne vode je bila 356 µS/cm. Odvisna je tudi od letnega časa in doziranja Na-hipoklorita. Voda je rahlo trda, izmerjena vrednost v opazovanem obdobju je bila 9,2 °dH. Voda je rahlo korozivna.

4.1.3 OO Gaberje-Turnišče napajano iz vodnega vira Gaberje in Turnišče

V tem oskrbovalnem območju, ki pokriva občine Črenšovce in Odranci, v obravnavanem letu ni bilo neskladnih vzorcev.

Glede na deleže posameznega vodnega vira je pitna voda tega oskrbovalnega območja imela kemijske lastnosti pitne vode iz vodnega vira Gaberje. V obravnavanem letu je bil delež odvzete vode iz VV Turnišče 20%, iz VV Gaberje pa 80 %, od skupnih potreb za to oskrbovalno območje.

Koncentracije stranskih produktov dezinfekcije v pitni vodi v letu 2022 ocenjujemo kot nizke.

V oskrbovalnem območju se pojavljajo največje težave glede poletnega ogrevanja pitne vode, kar je nadalje povezano z dodatno dezinfekcijo in posledično spremenjenim okusom. Ogrevanje vode je povezano s specifičnostjo gradnje omrežja, ki je v lastništvu posamezne občine. Povišane temperature tal in dimenzije omrežja, ki zaradi zahtev sočasnega reševanja požarne varnosti zvišujejo zadrževalni čas, otežujejo zagotavljanje varne oskrbe s pitno vodo, predvsem zaradi neželenih mikrobioloških procesov. Z dodatno dezinfekcijo na VH Črenšovci, ob izpuščanju vode na hidrantih, nadzorujemo mikrobiološko aktivnost tudi v poletnem času. Z ukrepom izpuščanja pitne vode na hidrantih, se ne da učinkovito zoperstaviti problemu ogrevanja pitne vode v omrežju.

4.2 Dezinfekcija

Na vseh treh oskrbovalnih območjih se izvaja dezinfekcija z natrijevim hipokloritom. Kontinuirano se izvajajo meritve prostega preostalega klor (PPK) v pitni vodi, ki kažejo, da koncentracija PPK na vodovodnem omrežju nikoli ni presegla dovoljene meje 0,5 mg/l. Cilj vzdrževanja koncentracija PPK po dezinfekciji je okrog 0,2 mg/L, pri uporabnikih pa v povprečju pod 0,1 mg/L. Na oddaljenih lokacijah pade PPK tudi pod mejo določanja metode (0,03 mg/L), a ob še zagotovljeni skladnosti pitne vode. Pri kloriranju nastanejo npr.: trihalometani, katere prav tako spremljamo na vseh oskrbovalnih območjih, in so bistveno nižji od predpisane mejne vrednosti 100 µg/L.

5 PRITOŽBE UPORABNIKOV

V letu 2022 smo obravnavali dve pritožbi s strani uporabnikov.

1. Dne 24.8.2022 smo bili s strani uporabnika stanujočega v Strnčka ulica 25, Hotiza, 9220 Lendava ustno obveščeni glede neustrezne kvalitete dobavljene pitne vode. Uporabnik trdi, da iz pipe občasno izteka pitna voda rjave barve. Opravljen je ogled priključnega mesta pri uporabniku in opravljene so terenske meritve pitne vode odvzete v merilnem jašku uporabnika. Pri motnosti, barvi, okusu in vonju ni bilo zaznati posebnosti. Na oskrbovalnem območju zadnje izvedene analize notranjega nadzora s strani NLZOH niso pokazale odstopanja od običajnih vrednosti in so bile skladne s pravilnikom o pitni vodi. Občasna vsebnost železa in posledično motnosti na pipi uporabnika je lahko posledica prehoda pitne vode skozi interni priključek ter hišno instalacijo jeklene izvedbe. Uporabnika se seznanjamo, da je kvalitetna pitna voda na pipi uporabnika pogojena tudi s stanjem interne instalacije, za katero je odgovoren lastnik objekta.
2. Dne 21.12.2022 smo bili s strani občine Lendava obveščeni o pritožbi uporabnika, stanujoč v Zagovi ulici 7, Gornji Lakoš, da je v vodovodnem omrežju polno sedimentov na

bazi kovin mangan in železa ter da je oskrba s pitno vodo zdravju škodljiva. Odvzeti vzorec s strani NLZOH, evidenčna oznaka: 2300-14/8024-22/132836 (priloga), ima lastnosti pitne vode iz VV Gaberje. Pri vonju, videzu, barvi in motnosti ni bilo zaznati posebnosti. Prav tako ni zaznati prisotnosti prekomernih koncentracij mangana in železa ter je mikrobiološko skladna. NLZOH glede na rezultate opravljenih preizkušanj navedeni vzorec ocenjuje kot zdravstveno ustrezen.

Najbolj pogost vzrok neuradnih pritožb (anonimnih klicev) je v poletnem času, zaradi povišane temperature pitne vode in zaznavanja vonja po kloru.

S strani Občine Črenšovci smo bili obveščeni glede neustrezne kvalitete dobavljene pitne vode s strani enega od uporabnikov. Pitna voda naj bi po ogrevanju v el. ogrevalniku imela neprijeten vonj in rjavo barvo. Odvzeti vzorci v okviru notranjega nadzora na tem območju naselja Trnje imajo lastnosti pitne vode iz VV Turnišče. Pri okusu in vonju ni bilo zaznanih posebnosti. Odvzeti vzorci ne kažejo odstopanje v motnosti in barvi ter so bili skladni s pravilnikom o pitni vodi.

Pravilnik o pitni vodi (Uradni list RS, št. 19/04, 35/04, 26/06, 92/06, 25/09, 74/15 in 51/17) mejnih vrednosti za temperaturo vode na pipi uporabnika ne določa. Iz javno zdravstvenega vidika pa se, zaradi varovanja zdravja ljudi izvajajo vsi možni ukrepi, ki jih ima na razpolago upravljalec (izpuščanje vode), za vzdrževanje čim nižje temperature pitne vode v omrežju.

6 REZULTATI DRŽAVNEGA MONITORINGA PITNE VODE POMURSKI VODOVOD – SISTEM A

Tabela 5: Povzetek rezultatov državnega monitoringa za leto 2022

št. vseh odvzetih vzorcev	št. neskladnih vzorcev zaradi preseženega parametra	ime preseženega parametra	vzrok	ukrep	časovni okvir
15	0	-	-	-	-

Pri državnem monitoringu mikrobioloških in fizikalno-kemijskih parametrov ni bilo ugotovljenih neskladnosti.

7 ZAKLJUČEK

Skladnost in zdravstvena ustreznost pitne vode v upravljanju EKO Park d.o.o. je bila na vseh treh oskrbovalnih sistemih nadzorovana skladno z določbami Pravilnika o pitni vodi (Ur. l. RS, št. 19/04, 35/04, 26/06, 92/06, 26/09, 74/15, 51/17). Rezultati mikrobiološkega in fizikalno-kemijskega preskušanja v okviru notranjega nadzora in državnega monitoringa pitne vode v letu 2022 dokazujejo, da ima pitna voda lastnosti, ki ustrezajo predpisom. Na osnovi rezultatov navedenih v tem letnem poročilu, EKO Park d.o.o. ocenjuje, da je bila oskrba s pitno vodo v letu 2022 ustrezna in varna.

Ne glede na to, da je bila oskrba v poročanem obdobju ustrezna in varna, upravljalec poziva lastnike omrežij, da v najkrajšem času pristopi k reševanju problema pregrevanja pitne vode.

PRILOGE

Razširjena analiza vodnih virov Gaberje in Turnišče

1. Vodni vir Gaberje vrtina 1

[..\\..\\Analiza pitne vode\\Analiza pitne vode 2022\\20220307_Vodni vir Gaberje vrtina 1.pdf](#)

2. Vodni vir Turnišče

[..\\..\\Analiza pitne vode\\Analiza pitne vode 2022\\20220523_Vodni vir Turnisce.pdf](#)